ปีที่ 7 ฉบับ 2 (พฤษภาคม – สิงหาคม 2567)
หน้า 75-89

บทความวิจัย (Research article)

ผลของโปรแกรมการจัดการความรู้ต่อพฤติกรรมการให้คำปรึกษา เรื่อง การเลี้ยงทารกด้วยนมมารดาของนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ ช่วงหลังของการระบาดทั่วโลกของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ในจังหวัดนครปฐม

Effect of a Knowledge Management Program on Counseling Behavior Regarding Breastfeeding among Nursing Students: A Post-pandemic of Coronavirus 2019 Outbreak in Nakhon Pathom Province

ปุณปวีร์ กิตติกุล[1], ดวงพร ผาสุวรรณ[2]*, วันเพ็ญ แววว่องวีรคุปต์[2]

Punpawee Kittikul[1], Duangporn Pasuwan[2]*, Wanpen Waelveerakub[2]

*ผู้ให้การติดต่อ (Corresponding e-mail: duangporn@webmail.npru.ac.th)

(Received: December 16, 2023; Revised: August 22, 2023; Accepted: August 23, 2023)

บทคัดย่อ

การวิจัยกึ่งทดลอง แบบสองกลุ่มเปรียบเทียบก่อนและหลังการทดลอง มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของโปรแกรมการจัดการความรู้ต่อระดับพฤติกรรมพฤติกรรมการให้คำปรึกษาเรื่องการเลี้ยงทารกด้วยนมมารดาของนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ ช่วงหลังของการระบาดทั่วโลกของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ในจังหวัดนครปฐม กลุ่มตัวอย่างคือ นักศึกษาพยาบาลศาสตร์ที่เข้าฝึกปฏิบัติในหน่วยบริการด้านการเลี้ยงทารกด้วยนมมารดา จำนวน 70 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุมกลุ่มละ 35 คน เครื่องมือที่ใช้ในการดำเนินการวิจัย ได้แก่ โปรแกรมการจัดการความรู้ด้านการเลี้ยงทารกด้วยนมมารดา แบบสอบถามข้อมูลทั่วไป และแบบวัดระดับพฤติกรรมการให้คำปรึกษา มีค่าดัชนีความตรงตามเนื้อหา เท่ากับ .86 และหาความเชื่อมั่นโดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค .96 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนาและการทดสอบที ผลการวิจัย พบว่า

1. นักศึกษาพยาบาลศาสตร์กลุ่มทดลอง มีค่าเฉลี่ยพฤติกรรมการให้คำปรึกษาหลังทดลอง (M = 3.63, SD = .67) มากกว่าก่อนทดลอง (M = 2.72, SD = .64) และแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (t = 6.93, p < .001)

2. นักศึกษาพยาบาลศาสตร์ระหว่างกลุ่มทดลอง มีค่าเฉลี่ยพฤติกรรมการให้คำปรึกษาเรื่องการเลี้ยงทารกด้วยนมมารดา ภายหลังใช้โปรแกรมการจัดการความรู้ (M = 3.63, SD = .67) สูงกว่ากลุ่มควบคุม (M = 2.72, SD = .64) และแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (t = 6.92, p < .001)

---

[1] พยาบาลวิชาชีพ ระดับชำนาญการ กลุ่มงานการพยาบาลผู้ป่วยนอก โรงพยาบาลนครปฐม
Registered Nurse (Professional Level), Department of Outpatient, Nakon Pathom Hospital

[2] ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม
Assistant Professor, Faculty of Nursing, Nakon Pathom Rajabhat University

ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่า โปรแกรมการจัดการความรู้สามารถนำไปพัฒนาพฤติกรรมการให้คำปรึกษาเรื่องการเลี้ยงทารกด้วยนมมารดาของนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ได้ และควรมีการจัดกระบวนการเรียนรู้ในเรื่องนี้อย่างต่อเนื่อง

คำสำคัญ: การจัดการความรู้, พฤติกรรมการให้คำปรึกษา, การเลี้ยงทารกด้วยนมมารดา

Abstract

This research was a quasi-experimental study with two groups pre- and post-experiment. The objective of this study was to study the effects of a knowledge management program on the counseling behavior regarding breastfeeding among nursing students in Nakhon Pathom province during the post-pandemic period of the COVID-19 global outbreak. The sample group consisted of 70 nursing students who participated in clinical practice in breastfeeding service units. They were divided into an experimental group and a control group, with 35 students in each group. The research tools used included a knowledge management program on breastfeeding, a general information questionnaire, and a counseling behavior assessment scale. The content validity index was 0.86, and the reliability was determined using Cronbach's alpha coefficient, yielding a value of 0.96. Data were analyzed using descriptive statistics and statistical paired t-tests and independent t-tests. The research findings revealed that:

1. The nursing students in the experimental group had a significantly higher mean score for counseling behavior after the intervention (M = 3.63, SD = .67) compared to before the intervention (M = 2.72, SD = .64) (t = 6.93, p < .001).

2. The mean score for breastfeeding counseling behavior among the nursing students in the experimental group after using the knowledge management program (M = 3.63, SD = .67) was significantly higher than that of the control group (M = 2.72, SD = .64) (t = 6.92, p < .001).

The findings indicated that the knowledge management program can enhance the counseling behavior regarding breastfeeding among nursing students. It is recommended that continuous learning processes on this topic be organized.

Keywords: Knowledge management, Counseling behavior, Breastfeeding

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การเลี้ยงทารกด้วยนมมารดาในยุคที่มีการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID -19) เป็นสิ่งที่ท้าทายเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากความวิตกกังวลของมารดาและครอบครัวเกี่ยวกับการสัมผัสใกล้ชิดทั้งมารดาที่เป็นโรคและไม่ได้เป็นโรค COVID -19 ก่อนการเกิดสถานการณ์การแพร่ระบาดทั่วโลกของโรคโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ผลสำรวจในปี พ.ศ. 2557 พบอัตราการเลี้ยงทารกด้วยนมมารดาในช่วงอายุ 0-5 เดือนของโลกอยู่ที่ร้อยละ 38 (United Nations International Children's Emergency Fund, 2014) ปัจจุบันอัตราการเลี้ยงทารกด้วยนมมารดายังคงมีอัตราที่ต่ำในหลายประเทศ (Salehian & Karimi, 2022) ผลสำรวจของยูนิเซฟในปี พ.ศ.2559 ในประเทศไทยพบว่าทารกช่วงอายุ 0-5 เดือนกินนมมารดาเพียงอย่างเดียวร้อยละ 23.1 (World Breastfeeding Trends Initiative: WBTi, 2019) โดยข้อมูลการเลี้ยงทารกด้วยนมมารดาในยุคที่มีการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019

ในช่วงการระบาดของโรค COVID-19 พบว่า อัตราการเลี้ยงทารกด้วยนมมารดามีความผันผวน เนื่องจากการหยุดชะงักของบริการด้านสุขภาพและความเครียดที่เพิ่มขึ้นในกลุ่มมารดา ตัวอย่างเช่น ในบางภูมิภาคพบว่า การเริ่มต้นเลี้ยงทารกด้วยนมมารดาลดลง เนื่องจากการเข้าถึงบริการสนับสนุนการเลี้ยงลูกด้วยนมมารดาและบริการด้านสุขภาพถูกจำกัด อย่างไรก็ตาม มีรายงานว่าในบางกรณีระยะเวลาการเลี้ยงทารกด้วยนมมารดากลับเพิ่มขึ้น เนื่องจากมารดามีเวลาอยู่บ้านมากขึ้นในที่มีมาตรการปิดเมืองหรือช่วง ล็อกดาวน์ จากการศึกษาที่ทำในประเทศเวลส์ พบว่าอัตราการเลี้ยงทารกด้วยนมมารดาสำหรับการให้นมครั้งแรกก่อนการระบาดอยู่ที่ประมาณร้อยละ 59.9 - 61.9 แต่ลดลงเหลือประมาณร้อยละ 35.1 - 37.3 ภายใน 10 วัน และประมาณร้อยละ 25.4 - 28.5 ภายใน 6 สัปดาห์ อัตราการเลี้ยงทารกด้วยนมมารดาอย่างเดียวเมื่อถึง 6 เดือนเป็นอัตราที่ต่ำที่สุด โดยมีประมาณร้อยละ 16.6 - 20.6 อย่างไรก็ตาม มีการรายงานว่าในปี 2020 มีอัตราการเลี้ยงทารกด้วยนมมารดาอย่างเดียว 6 เดือนเพิ่มขึ้นเล็กน้อยในช่วงการระบาด จากร้อยละ 16.6 ก่อนการระบาดเป็นร้อยละ 20.6 (GOV.WALES: Welsh Government services and information, 2023) สาเหตุของระดับอัตราการเลี้ยงทารกด้วยนมมารดาไม่ได้ตามเป้าหมาย พบว่าเป็นประเด็นเกี่ยวกับการให้คำปรึกษา การให้คำแนะนำที่ไม่สอดคล้องกันของบุคลากรทางการพยาบาล การขาดความรู้ความเข้าใจการเลี้ยงทารกด้วยนมมารดา เนื่องจากการให้คำปรึกษาของบุคลากรทางการแพทย์ยังไม่ดีพอ (Prasitwattanaseree et al., 2019) ทำให้มารดาตัดสินใจหยุดเลี้ยงลูกด้วยนมมารดาเร็วขึ้น หรือตัดสินใจไม่เลี้ยงลูกด้วยนมมารดา จากสถานการณ์ดังกล่าวจึงมีความจำเป็นที่จะต้องดำเนินการอย่างจริงจังในการปกป้อง ส่งเสริม และสนับสนุนการเลี้ยงทารกด้วยนมมารดาตั้งแต่ในระยะตั้งครรภ์ ระยะคลอด ระยะหลังคลอด จนกลับไปอยู่ที่บ้าน เพื่อช่วยป้องกันและแก้ไขปัญหาและอุปสรรคที่ส่งผลให้การเลี้ยงทารกด้วยนมมารดาไม่ประสบความสำเร็จ (Ministry of Public Health, 2016)

เมื่อบริบทในช่วงหลังจากสถานการณ์การระบาดของโรคติดชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เปลี่ยนแปลงไป บุคลากรสาธารณสุขที่เกี่ยวข้อง จึงมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมและสนับสนุนการเลี้ยงทารกด้วยนมมารดาตั้งแต่ในระยะตั้งครรภ์ ระยะคลอด และระยะหลังคลอด จนกลับไปอยู่ที่บ้าน รวมทั้ง นักศึกษาพยาบาลศาสตร์ที่ฝึกปฏิบัติการพยาบาลในหน่วยงานที่ให้บริการด้านการเลี้ยงทารกด้วยนมมารดามีส่วน

สำคัญในการช่วยสนับสนุนให้การเลี้ยงทารกด้วยนมมารดาประสบความสำเร็จ กระบวนการให้คำปรึกษาของนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ จึงเป็นกระบวนการช่วยเหลือที่ประกอบด้วยขั้นตอนต่าง ๆ ที่ผู้ให้การปรึกษาเอื้ออำนวยให้ผู้รับคำปรึกษาได้เข้าใจถึงปัญหา และรับรู้ศักยภาพที่แท้จริงของตนเอง และเรียนรู้จัดการแก้ไขปัญหาหรือสิ่งที่รบกวนจิตใจด้วยตนเอง รวมถึงให้ผู้รับการปรึกษาได้เรียนรู้และดำเนินชีวิตได้อย่างมีประสิทธิภาพ การให้คำปรึกษาจึงเป็นความหวังของบุคคลโดยเฉพาะผู้มารับคำปรึกษาที่มีปัญหาจะได้เสริมสร้างพัฒนาบุคคล ช่วยให้ผู้มารับคำปรึกษาสามารถที่จะปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมและยอมรับความเป็นเอกภาพของบุคคล โดยอาศัยเทคนิคการสื่อสารทำให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ ถึงสาเหตุของปัญหา ใช้ศักยภาพของตนเองในการคิดตัดสินใจ และแก้ปัญหาได้ด้วยตนเอง กระบวนการการให้คำปรึกษา มีขั้นตอนและวิธีการที่เกี่ยวเนื่องลำดับก่อนและหลัง ซึ่งต้องมีการกำหนดเป้าหมาย การใช้วิธีการศึกษาทางจิตวิทยา การเลือกแนวคิดและทฤษฎีการให้คำปรึกษาว่าควรใช้วิธีการใดและเทคนิคในการให้คำปรึกษา ไม่ว่าจะเป็นการฟังหรือการพูด และอื่นๆ และขั้นตอนสุดท้ายคือ การประเมินผลการให้คำปรึกษา (Corey, 2023)

การการจัดการความรู้ (knowledge management: KM) เป็นการใช้หลักการคิดเชิงระบบ (system thinking) เพื่อบรรลุเป้าหมายของงาน การพัฒนาคน และการพัฒนาองค์กรไปสู่องค์กรแห่งการเรียนรู้ (Rubenstein-Montano et al., 2001) กระทรวงสาธารณสุข จึงนำกระบวนการจัดการความรู้มาใช้ เพื่อพัฒนางานที่เป็นการส่งเสริมการนำความรู้มาใช้ที่เหมาะสมและส่งผลให้ผลงานองค์กรประสบความสำเร็จตามเป้าหมาย ซึ่งในปัจจุบันองค์ความรู้และเทคโนโลยีการเลี้ยงทารกด้วยนมมารดามีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งนโยบายในการสนับสนุนการเลี้ยงทารกด้วยนมมารดา การจัดทำหลักสูตรการพยาบาลสาขาการเลี้ยงทารกด้วยนมมารดา จึงมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งต่อการพัฒนาศักยภาพของพยาบาล ให้สามารถทำหน้าที่ปกป้อง ส่งเสริม และสนับสนุนการเลี้ยงทารกด้วยนมมารดาทั้งในภาวะปกติและเจ็บป่วย โดยบูรณาการผลงานวิจัย หลักฐานเชิงประจักษ์และนวัตกรรมในการดูแลช่วยเหลือมารดาที่เลี้ยงลูกด้วยนมมารดาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สำหรับโรงพยาบาลนครปฐม แม้มีนโยบายส่งเสริมการเลี้ยงทารกด้วยนมมารดาตามกระบวนการคุณภาพตั้งแต่ระยะตั้งครรภ์ คลอด หลังคลอด ข้อมูลการเลี้ยงทารกด้วยนมมารดาในช่วงอายุ 0-5 ปี พบอัตราการเลี้ยงทารกด้วยนมมารดาอย่างเดียว 6 เดือนในปี พ.ศ. 2562-2565 มีแนวโน้มลดลงต่อเนื่อง ร้อยละ 37.34, 35.66, 34.67 และ 33.12 ตามลำดับ (Nakhon Pathom Hospital, 2022) ซึ่งยังไม่เป็นไปตามเป้าหมายที่องค์การอนามัยโลก ยูนิเซฟ และกรมอนามัย กระทรวงสาธรณสุขกำหนดไว้ที่ร้อยละ 50 ร่วมกับการทบทวนการวิจัยการพัฒนาโปรแกรมการจัดการความรู้การเลี้ยงลูกด้วยนมมารดาของผู้บริหารระดับต้นที่โรงพยาบาลตติยภูมิแห่งหนึ่งพบว่า ผู้เข้าร่วมโปรแกรมมีพฤติกรรมให้คำปรึกษาที่ดี (Kittikul et al., 2021) คณะผู้วิจัยจึงได้มีการดัดแปลงโปรแกรมการจัดความรู้ เพื่อนำมาพัฒนาศักยภาพของนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ ให้มีความรู้และทักษะในการให้คำปรึกษาแก่มารดาในการเลี้ยงทารกด้วยนมมารดา อันจะเกิดการส่งเสริมการเลี้ยงทารกด้วยนมมารดาอย่างต่อเนื่องและยั่งยืนเพิ่มมากขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมการให้คำปรึกษาเรื่องการเลี้ยงทารกด้วยนมมารดาของนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ ช่วงหลังของการระบาดทั่วโลกของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ในจังหวัดนครปฐม ระหว่างก่อน และหลังเข้าร่วมโปรแกรมการจัดการความรู้เรื่องการเลี้ยงทารกด้วยนมมารดา

2. เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมการให้คำปรึกษาเรื่องการเลี้ยงทารกด้วยนมมารดาของนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ ช่วงหลังของการระบาดทั่วโลกของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ในจังหวัดนครปฐม ระหว่างกลุ่มทดลองที่เข้าร่วมโปรแกรมการจัดการความรู้เรื่องการเลี้ยงทารกด้วยนมมารดา และกลุ่มควบคุม

สมมติฐานการวิจัย

นักศึกษาพยาบาลศาสตร์ในกลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยคะแนนพฤติกรรมการให้คำปรึกษา เรื่อง การเลี้ยงทารกด้วยนมมารดา ช่วงหลังของการระบาดทั่วโลกของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ในจังหวัดนครปฐม ภายหลังเข้าโปรแกรมการจัดการความรู้เพิ่มสูงขึ้นมากกว่าก่อนการทดลอง และสูงกว่ากลุ่มควบคุม

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยนี้ ประยุกต์หลักการและแนวคิดกระบวนการจัดการความรู้ เป็นการใช้หลักการคิดเชิงระบบ (Rubenstein-Montano et al., 2001) มาใช้จัดทำโปรแกรมการจัดการความรู้ต่อพฤติกรรมการให้คำปรึกษาเรื่องการเลี้ยงทารกด้วยนมมารดาของนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ ช่วงหลังของการระบาดทั่วโลกของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ในจังหวัดนครปฐม 7 ขั้นตอน ดังนี้ 1) วิเคราะห์ความรู้ที่จำเป็นสำหรับการเลี้ยงทารกด้วยนมมารดา 2) จัดทำคู่มือการเรียนรู้สำหรับของนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ผ่านศูนย์การเรียนรู้การเลี้ยงลูกด้วยนมมารดา ผ่านสื่อโซเชียล 3) จัดการอบรมแก่นักศึกษาพยาบาลศาสตร์เรื่องการเลี้ยงลูกด้วยนมมารดาเป็นระยะเวลา 3 วัน 4) ประเมินความรู้ผ่านแบบทดสอบความรู้เรื่องการเลี้ยงลูกด้วยนมมารดาในแบบสอบถาม 5) รวบรวมจัดเก็บความรู้เป็นแฟ้มเกี่ยวกับการเลี้ยงทารกด้วยนมมารดาเรื่องต่าง ๆ 6) จัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างนักศึกษาพยาบาลศาสตร์เฉพาะกลุ่ม (focus group) และ 7) สรุปบทเรียนจากกลุ่มเรื่องการให้คำปรึกษาการเลี้ยงทารกด้วยนมมารดาตามแนวคิดกระบวนการจัดการความรู้ โปรแกรมการจัดการความรู้ต่อพฤติกรรมการให้คำปรึกษาเรื่องการเลี้ยงทารกด้วยนมมารดาของนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ ช่วงหลังของการระบาดทั่วโลกของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ในจังหวัดนครปฐม ที่สร้างขึ้นส่งผลต่อพฤติกรรมการให้คำปรึกษาเรื่องการเลี้ยงทารกด้วยนมมารดาของนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ 5 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การกำหนดเป้าหมายการให้คำปรึกษาเรื่องการเลี้ยงลูกด้วยนมมารดา 2) การรวบรวมข้อมูลและวินิจฉัยปัญหา 3) การวิเคราะห์สาเหตุของปัญหา 4) การให้คำปรึกษา และ 5) การประเมินผลการให้คำปรึกษา (Corey, 2023) โดยมีกรอบแนวคิดการวิจัย ดังภาพ

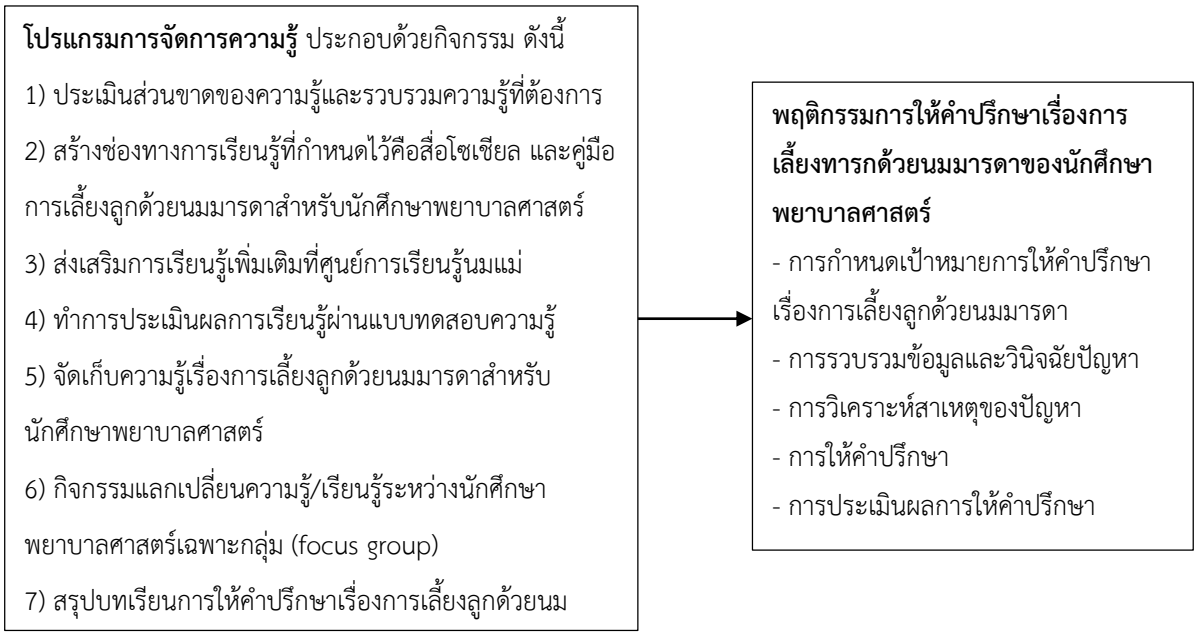

ภาพ กรอบแนวคิดการวิจัย เรื่อง ผลของโปรแกรมการจัดการความรู้ต่อพฤติกรรมการให้คำปรึกษา เรื่อง การเลี้ยงทารกด้วยนมมารดาของนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ ช่วงหลังของการระบาดทั่วโลกของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ในจังหวัดนครปฐม

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยกึ่งทดลอง (quasi-experimental research) แบบศึกษา 2 กลุ่ม แบบก่อนและหลังการทดลอง (Pretest–posttest two groups design) ดำเนินการระหว่างเดือนมีนาคม - ตุลาคม 2566 มีรายละเอียด ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ นักศึกษาพยาบาลศาสตร์ ชั้นปีที่ 3 ที่เข้าฝึกปฏิบัติการพยาบาลในหน่วยงานที่ให้บริการด้านการเลี้ยงทารกด้วยนมมารดาโรงพยาบาลนครปฐม จาก 5 สถาบัน ได้แก่ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม มหาวิทยาลัยคริสเตียน มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ราชบุรี และวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี จักรีรัช จำนวน 222 คน

กลุ่มตัวอย่างคือ นักศึกษาพยาบาลศาสตร์ที่เข้าฝึกปฏิบัติการพยาบาลในหน่วยงานที่ให้บริการด้านการเลี้ยงทารกด้วยนมมารดาโรงพยาบาลนครปฐม กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้โปรแกรม G*Power version 3.1.9.2 กำหนดอำนาจการทดสอบ (β) .95 ค่าความเชื่อมั่น (α) .05 และค่าอิทธิพล (effect size) .90 จากงานวิจัยของ Kittikul et al. (2021) ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างรวม 70 คน เลือกกลุ่มตัวอย่างเข้ากลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 35 คน โดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (multi-stage sampling) ดังนี้ ขั้นแรกเป็นการสุ่มเลือกสถาบันการศึกษา โดยการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (simple random sampling) โดยได้มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐมเป็นกลุ่มทดลอง และมหาวิทยาลัยคริสเตียนเป็นกลุ่มควบคุม จากนั้นทำการเลือกกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง โดยวิธีการจับคู่

(matching) ตามเกรดรายวิชาการพยาบาลมารดาทารก โดยมีเกณฑ์คัดเข้า คือ เป็นการลงทะเบียนเรียนในรายวิชาภาคปฏิบัตินี้เป็นครั้งแรก และยินยอมเข้าร่วมการวิจัยโดยความสมัครใจ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง เป็นโปรแกรมการจัดการความรู้ด้านการเลี้ยงทารกด้วยนมมารดา ซึ่งผู้วิจัยดัดแปลงจากงานวิจัยของ Kittikul et al. (2021) และตามแนวคิดการจัดการความรู้ (Rubenstein-Montano et al., 2001) 7 ขั้นตอน ดังนี้ 1) วิเคราะห์ความรู้ที่จำเป็นสำหรับการเลี้ยงทารกด้วยนมมารดา 2) จัดทำคู่มือการเรียนรู้สำหรับของนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ 3) จัดการอบรมแก่นักศึกษาพยาบาลศาสตร์เรื่องการเลี้ยงลูกด้วยนมมารดา 4) ประเมินความรู้ 5) รวบรวมจัดเก็บความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงลูกด้วยนมมารดา 6) จัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างนักศึกษาพยาบาลศาสตร์เฉพาะกลุ่ม และ 7) สรุปบทเรียนจากกลุ่มเรื่องการให้คำปรึกษาการเลี้ยงทารกด้วยนมมารดาตามแนวคิดกระบวนการจัดการความรู้

2. เครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามการวิจัย แบ่งออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบรายการ (check list) ประกอบด้วย เพศ อายุปัจจุบัน ชั้นปีที่ศึกษา หน่วยงานที่เข้าฝึกปฏิบัติการพยาบาลการเลี้ยงทารกด้วยนมมารดาในโรงพยาบาลนครปฐม ระยะเวลาฝึกปฏิบัติ ประสบการณ์การฝึกปฏิบัติการเลี้ยงทารกด้วยนมมารดา

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามการรับรู้พฤติกรรมการให้คำปรึกษา เรื่อง การเลี้ยงทารกด้วยนมมารดาของนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ ของ Kittikul et al. (2021) ซึ่งพัฒนาขึ้นจากแนวคิดการให้คำปรึกษา (Corey, 2023) จำนวน 21 ข้อ เป็นมาตรประมาณค่าของลิเคิร์ท (Likert’s rating scale) 5 ระดับ ระหว่าง น้อยที่สุด เท่ากับ 1 คะแนน ตามลำดับจนถึงมากที่สุด เท่ากับ 5 คะแนน จำแนกเป็น 5 ด้าน ได้แก่ การกำหนดวัตถุประสงค์ จำนวน 4 ข้อ การรวบรวมข้อมูล จำนวน 4 ข้อ การวิเคราะห์ปัญหา/สาเหตุ จำนวน 4 ข้อ การปฏิบัติการให้คำปรึกษา จำนวน 5 ข้อ และการประเมินผล จำนวน 4 ข้อ คิดคะแนนเฉลี่ยโดยมีเกณฑ์พิจารณาความหมายของคะแนนเฉลี่ย ทั้งรายด้านและโดยรวม ออกเป็น 5 ระดับ ดังนี้

ระหว่าง 4.51 - 5.00 คะแนน	หมายถึง ระดับมากที่สุด
ระหว่าง 3.51 - 4.50 คะแนน	หมายถึง ระดับมาก
ระหว่าง 2.51 - 3.50 คะแนน	หมายถึง ระดับปานกลาง
ระหว่าง 1.51 - 2.50 คะแนน	หมายถึง ระดับน้อย
ระหว่าง 1.00 - 1.50 คะแนน	หมายถึง ระดับน้อยที่สุด

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือการวิจัย

เครื่องมือการวิจัยผ่านการตรวจสอบคุณภาพโดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน เป็นอาจารย์พยาบาลผู้เชี่ยวชาญด้านการให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการเลี้ยงลูกด้วยนมมารดาจาก 3 สถาบัน มีดัชนีความตรงตามเนื้อหา (content validity) ภายหลังปรับแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ เท่ากับ 1.0 นำแบบสอบถามการรับรู้พฤติกรรมการให้คำปรึกษา ไปทดลองใช้กับกับนักศึกษาพยาบาลที่มีคุณลักษณะส่วนบุคคลที่ใกล้เคียงกันกับกลุ่มตัวอย่าง มีค่าความเชื่อมั่นสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค

(Cronbach's alpha coefficient) ในด้านการกำหนดเป้าหมายการให้คำปรึกษา การรวบรวมข้อมูลและวินิจฉัยปัญหา การวิเคราะห์สาเหตุของปัญหา การให้คำปรึกษา การประเมินผลการให้คำปรึกษา และโดยรวม เท่ากับ .79, .73, .83, .92, .84 และ .82 ตามลำดับ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ภายหลังจากได้รับการอนุมัติโครงการวิจัยจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ โรงพยาบาลนครปฐม ได้ดำเนินการขออนุญาตจากผู้บริหารสถาบันการศึกษา และผู้อำนวยการโรงพยาบาลนครปฐมที่เป็นพื้นที่ศึกษา ในการขอดำเนินการเก็บข้อมูล โดยแบ่งเป็น 3 ระยะ ดังนี้

1. ระยะก่อนทดลอง

ผู้วิจัยได้ประชุมกลุ่มกับนักศึกษาพยาบาลกลุ่มตัวอย่าง โดยชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัย รายละเอียดของขั้นตอนการดำเนินการวิจัย และการพิทักษ์สิทธิ์กลุ่มตัวอย่างตามหลักจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ การลงนามแสดงความยินยอมเข้าร่วมการวิจัย และการทดสอบก่อนการทดลอง (pretest)

2. ระยะทดลอง ดำเนินการจัดการความรู้กับกลุ่มทดลองตามโปรแกรม 7 ขั้นตอน ดังนี้

1) การระบุและกำหนดวัตถุประสงค์ กำหนดเนื้อหาที่จำเป็นต้องเรียนรู้ ได้แก่ การให้คำปรึกษาเรื่องการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ ปัญหาที่พบมากที่สุดในระหว่างการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ และการให้คำปรึกษาในช่วงหลังการระบาดของโรคโควิด-19 และประเมินความรู้ที่จำเป็นต้องได้รับเพิ่มเติมเกี่ยวกับการให้คำปรึกษาเรื่องการเลี้ยงทารกด้วยนมมารดาในภาวะหลังการระบาดของโรคโควิด-19 นักศึกษาพยาบาลได้ทำการประเมินความรู้เบื้องต้นของตนเอง ก่อนที่จะได้รับโปรแกรมการจัดการความรู้ โดยการใช้คำถามปลายเปิด เกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการให้คำปรึกษาเรื่องการเลี้ยงทารกด้วยนมมารดาเกี่ยวกับทัศนคติต่อการเลี้ยงลูกด้วยนมมารดา ปัญหาน้ำนมน้อย หัวนมแตก และการอุ้มลูกเข้าเต้าไม่ถูกวิธี เป็นต้น

2) การสร้างและรวบรวมความรู้ โดยนักศึกษาได้รับเนื้อหาในการศึกษาเกี่ยวกับการเลี้ยงทารกด้วยนมมารดา และปัญหาที่อาจพบในการให้คำปรึกษา โดยเนื้อหานี้ได้มาจากการสังเคราะห์จากงานวิจัยและคู่มือที่ได้รับการรับรองทางวิชาการ และการเรียนรู้ผ่านทางช่องทางโซเชียลมีเดียโดยใช้แอปพลิเคชันไลน์กลุ่มที่สร้างขึ้นเฉพาะเพื่อการศึกษาในหัวข้อนี้ และแจกคู่มือการเลี้ยงทารกด้วยนมมารดาให้กับนักศึกษา

3) การจัดเก็บและจัดการความรู้ โดยจัดทำศูนย์การเรียนรู้ออนไลน์ รวบรวมสื่อการสอน บทความวิจัย และข้อมูลที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการเลี้ยงทารกด้วยนมมารดาในภาวะหลังการระบาดของโรคโควิด-19 เพื่อให้นักศึกษาสามารถเข้าถึงเนื้อหานี้ได้ตลอดเวลา

4) การกลั่นกรองและประเมินความรู้ ได้รับการกลั่นกรองและประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญทางด้านนมมารดา เพื่อวิเคราะห์ความถูกต้องและความสอดคล้องกับเนื้อหาวิชาการ

5) การแลกเปลี่ยนและแบ่งปันความรู้ หลังจากการเรียนรู้ในแต่ละช่วง นักศึกษาได้เข้าร่วมการสนทนากลุ่ม (focus group) ผ่านแอปพลิเคชันไลน์ เพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์และความรู้ที่ได้รับ และการแลกเปลี่ยนนี้ถูกบันทึกและเก็บข้อมูลโดยผู้วิจัย เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการปรับปรุงต่อไป

6) การนำความรู้ไปใช้ นักศึกษาได้นำแนวทางปฏิบัติที่ได้เรียนรู้ไปใช้ในสถานการณ์จริง โดยให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการเลี้ยงทารกด้วยนมมารดาแก่ผู้ป่วยที่โรงพยาบาล ผู้วิจัยติดตามและประเมินผลการนำความรู้ไปใช้ของนักศึกษาในช่วงระยะเวลาที่กำหนด

7) การบูรณาการความรู้ หลังจากสิ้นสุดโปรแกรม นักศึกษาได้สรุปองค์ความรู้และสร้างแนวทางปฏิบัติในการให้คำปรึกษาเรื่องการเลี้ยงทารกด้วยนมมารดา แนวทางนี้ได้รับการประเมินและรับรองโดยผู้เชี่ยวชาญ และจะถูกนำมาใช้เป็นมาตรฐานในการให้คำปรึกษาในอนาคต

สำหรับนักศึกษากลุ่มควบคุม ได้รับเอกสารประกอบการเรียนรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการเลี้ยงทารกด้วยนมมารดาในภาวะหลังการระบาดของโรคโควิด-19 ให้ศึกษาด้วยตนเอง และเมื่อสิ้นสุดการวิจัยจะได้รับการชดเชยโดยการเข้าร่วมการบรรยายสรุปพิเศษ ซึ่งจะอธิบายเนื้อหาที่กลุ่มทดลองได้รับ และได้รับหนังสือคู่มือการเลี้ยงทารกด้วยนมมารดาแบบเดียวกับกลุ่มทดลอง

3. ระยะหลังทดลอง ผู้วิจัยให้กลุ่มตัวอย่างทำแบบสอบถามหลังการทดลอง (posttest) ได้แบบสอบถามกลับคืนได้ครบถ้วน

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม และระดับการรับรู้พฤติกรรมการให้คำปรึกษาเรื่องการเลี้ยงทารกด้วยนมมารดาของนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ ด้วยสถิติบรรยาย ได้แก่ จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. วิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยระดับพฤติกรรมการให้คำปรึกษาเรื่องการเลี้ยงทารกด้วยนมมารดา ของนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ ระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม โดยใช้สถิติการทดสอบทีแบบเป็นอิสระต่อกัน (independent t-test) โดยกำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

3. วิเคราะห์เปรียบเทียบระดับพฤติกรรมการให้คำปรึกษาเรื่องการเลี้ยงทารกด้วยนมมารดา ของนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ ก่อนกับหลังการใช้โปรแกรมของกลุ่มตัวอย่างแต่ละกลุ่มทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยใช้สถิติการทดสอบทีแบบไม่เป็นอิสระต่อกัน (paired t-test) โดยกำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการการทดสอบข้อตกลงเบื้องต้นของสถิติการทดสอบที ได้แก่ การกระจายปกติของข้อมูล โดยใช้สถิติ Kolmogorov-Smirnov test และความเป็นอิสระระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยการทดสอบไคสแควร์ (Chi-square test)

การพิทักษ์สิทธิ์กลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยนี้ ผ่านการพิจารณาจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ โรงพยาบาลนครปฐม หมายเลข COA No. 011/2023 ลงวันที่ 20 มีนาคม 2566 ผู้วิจัยชี้แจงวัตถุประสงค์ ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย สิทธิของผู้เข้าร่วมวิจัย ลงนามเข้าร่วมการวิจัย และการปกป้องการเข้าถึงข้อมูลวิจัยโดยใช้การแทนค่ารหัส ที่สามารถเข้าถึงได้พาะผู้วิจัยเท่านั้น นำเสนอผลการวิจัยในภาพรวม และทำลายข้อมูลการวิจัยภายใน 2 ปี หลังจากสิ้นสุดโครงการ

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลทั่วไป พบว่า กลุ่มทดลอง ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 88.57 ฝึกปฏิบัติงานในหน่วยงานฝากครรภ์มากที่สุด ร้อยละ 94.29 และหน่วยงานหลังคลอด ร้อยละ 48.57 ระยะเวลาในการฝึกปฏิบัติงานรวมสูงสุดรวม 28 วัน คิดเป็นร้อยละ 100 ประสบการณ์การฝึกปฏิบัติงานได้เข้ารับการอบรมเกี่ยวกับการเลี้ยงลูกด้วยนมมารดาโดยอาจารย์พยาบาลผู้เชี่ยวชาญด้านนมมารดาของโรงพยาบาลนครปฐม ร้อยละ 100 เคยเข้าร่วมกิจกรรมงานอนามัยนมมารดา ร้อยละ 57.14 และไม่ได้เข้าร่วมร้อยละ 42.86 ในขณะที่กลุ่มควบคุม ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 88.57 ฝึกปฏิบัติงานที่หน่วยงานหลังคลอด ร้อยละ 100 ระยะเวลาในการฝึกปฏิบัติงานสูงสุดรวม 28 วัน คิดเป็นร้อยละ 100 ประสบการณ์การฝึกปฏิบัติงานได้เข้ารับการอบรมเกี่ยวกับการเลี้ยงลูกด้วยนมมารดา โดยอาจารย์พยาบาลผู้เชี่ยวชาญด้านนมมารดาของโรงพยาบาลนครปฐม ร้อยละ 100 ไม่เคยเข้าร่วมกิจกรรมงานอนามัยนมมารดา ร้อยละ 91.43 ผลการวิเคราะห์ความเท่าเทียมกันของข้อมูลทั่วไปของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยใช้สถิติการทดสอบไคสแควร์ พบว่าไม่แตกต่างกัน

2. การเปรียบเทียบพฤติกรรมการให้คำปรึกษาเรื่องการเลี้ยงทารกด้วยนมมารดาของนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ ช่วงหลังของการระบาดทั่วโลกของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ในจังหวัดนครปฐม ก่อนและหลังเข้าร่วมโปรแกรมการจัดการความรู้เรื่องการเลี้ยงทารกด้วยนมมารดา ผลการวิจัยพบว่า หลังเข้าร่วมโปรแกรมการจัดการความรู้ นักศึกษาพยาบาลศาสตร์มีค่าเฉลี่ยคะแนนพฤติกรรมการให้คำปรึกษาโดยรวม (M = 3.63, SD = .67) เพิ่มขึ้นมากกว่าก่อนเข้าร่วมโปรแกรม (M =2.64, SD =.79) และแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (t = 6.93, p < .001) รายละเอียด ดังตาราง 1

ตาราง 1 ค่าเฉลี่ย (mean: *M*) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation: *SD*) ระดับ และผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนพฤติกรรมการให้คำปรึกษาเรื่องการเลี้ยงทารกด้วยนมมารดาของนักศึกษาพยาบาลศาสตร์กลุ่มทดลอง ระหว่างก่อน และหลังเข้าร่วมโปรแกรมการจัดการความรู้

ด้าน	ก่อนทดลอง (n = 35)			หลังทดลอง (n = 35)			*t*	p-value
	M	*SD*	ระดับ	*M*	*SD*	ระดับ		
การกำหนดเป้าหมายการให้คำปรึกษา	2.77	.80	ปานกลาง	3.52	.69	มาก	5.67***	<.001
การรวบรวมข้อมูลและวินิจฉัยปัญหา	2.55	.72	ปานกลาง	3.69	.68	มาก	4.11***	<.001
การวิเคราะห์สาเหตุของปัญหา	2.70	.81	ปานกลาง	3.65	.70	มาก	6.09***	<.001
การให้คำปรึกษา	2.81	.82	ปานกลาง	3.72	.54	มาก	5.49***	<.001
การประเมินผลการให้คำปรึกษา	2.67	.83	ปานกลาง	3.58	.72	มาก	6.09***	<.001
โดยรวม	**2.64**	**.79**	**ปานกลาง**	**3.63**	**.67**	**มาก**	**6.93*** **	**<.001**

***p < .001

3. การเปรียบเทียบพฤติกรรมการให้คำปรึกษาเรื่องการเลี้ยงทารกด้วยนมมารดาของนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ ช่วงหลังของการระบาดทั่วโลกของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรน่า 2019 ในจังหวัดนครปฐม ระหว่างกลุ่มทดลองหลังเข้าร่วมโปรแกรมการจัดการความรู้ และกลุ่มควบคุม ผลการวิจัยพบว่า หลังได้เข้าร่วมโปรแกรมการจัดการความรู้ กลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยคะแนนพฤติกรรมการให้คำปรึกษาโดยรวม (M = 3.63, SD =.67) เพิ่มขึ้นมากกว่ากลุ่มควบคุม (M =2.72, SD =.64) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (t = 6.91, p < .001) รายละเอียด ดังตาราง 2

ตาราง 2 ค่าเฉลี่ย (mean: *M*) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation: *SD*) ระดับ และผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนพฤติกรรมการให้คำปรึกษาเรื่องการเลี้ยงทารกด้วยนมมารดาของนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

ด้าน	กลุ่มทดลอง (n = 35)			กลุ่มควบคุม (n = 35)			*t*	p-value
	M	*SD*	ระดับ	*M*	*SD*	ระดับ		
การกำหนดเป้าหมายการให้คำปรึกษา	3.52	.69	มาก	2.67	.59	ปานกลาง	1.18***	<.001
การรวบรวมข้อมูลและวินิจฉัยปัญหา	3.69	.68	มาก	2.68	.57	ปานกลาง	1.10***	<.001
การวิเคราะห์สาเหตุของปัญหา	3.65	.70	มาก	2.69	.56	ปานกลาง	6.09***	<.001
การให้คำปรึกษา	3.72	.54	มาก	2.78	.76	ปานกลาง	5.09***	<.001
การประเมินผลการให้คำปรึกษา	3.58	.72	มาก	2.76	.74	ปานกลาง	7.18***	<.001
โดยรวม	**3.63**	**.67**	**มาก**	**2.72**	**.64**	**ปานกลาง**	**6.91*** **	**<.001**

***p <.001

การอภิปรายผล

1. การเปรียบเทียบพฤติกรรมการให้คำปรึกษาเรื่องการเลี้ยงทารกด้วยนมมารดาของนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ ช่วงหลังของการระบาดทั่วโลกของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ในจังหวัดนครปฐม ก่อนและหลังเข้าร่วมโปรแกรมการจัดการความรู้เรื่องการเลี้ยงทารกด้วยนมมารดา ผลการวิจัย แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 สอดคล้องกับแนวคิดการพยาบาลมารดาที่ยึดครอบครัวเป็นศูนย์กลาง ซึ่งมีหลักการสำคัญคือ ให้มารดาเป็นผู้ดูแลหลัก โดยไม่แยกมารดาและทารกจากกัน (Chamberlain, 2017) และหลักฐานเชิงประจักษ์ที่เกี่ยวข้องกับการติดเชื้อโควิด-19 ที่มีผลต่อการเลี้ยงทารกด้วยนมมารดา โดยให้ข้อมูลแก่มารดาและครอบครัว เพื่อประกอบการตัดสินใจ และเคารพการตัดสินใจของครอบครัว ตามลำดับขั้นสู่ความสำเร็จของการเลี้ยงทารกด้วยนมมารดา (Amatya et al., 2020) นอกจากนี้ บุคลากรด้านสุขภาพที่ให้การดูแลมารดาในระยะหลังคลอดและทารกแรกเกิดควรเปิดโอกาสให้ มารดาและทารกได้มีปฏิสัมพันธ์ต่อกันเพื่อส่งเสริมสัมพันธภาพ โดยให้การสัมผัสทางผิวหนัง (skin-to skin contact) และให้อยู่ใกล้ชิดกัน (room-in) ถึงแม้ว่ามารดาหรือทารกสงสัยว่ามีการติดเชื้อ

หรือมีการติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงระยะเวลาหลังคลอดขณะที่เลี้ยงทารกด้วยนมมารดา และควรเลือกแนวทางให้น้ำนมที่มีความปลอดภัยและเหมาะสมต่อทารก เช่น การบีบเก็บน้ำนมหรือการปั๊มนม การเลี้ยงทารกด้วยนมบริจาค หรือการดูแลให้ทารกได้รับน้ำนมมารดาจากมารดาหลังคลอดรายอื่น (World Health Organization, 2020) การส่งเสริมพฤติกรรมการให้คำปรึกษาเรื่องการเลี้ยงทารกด้วยนมมารดาของนักศึกษาพยาบาลศาสตร์โดยใช้โปรแกรมการจัดการความรู้นั้นสามารถเพิ่มพฤติกรรมการให้คำปรึกษาเรื่องการเลี้ยงทารกด้วยนมมารดาของนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ได้เพิ่มมากขึ้นหลังเข้าร่วมโปรแกรมอย่างชัดเจน สอดคล้องกับการศึกษาองค์ประกอบของสมรรถนะการให้คำปรึกษาด้วยแนวทางพัฒนาผู้ให้คำปรึกษา ประกอบด้วย การกำหนดวัตถุประสงค์ การรวบรวมข้อมูลในการให้คำปรึกษาที่รวมความรู้ด้านทฤษฎี และกระบวนการให้คำปรึกษา ทักษะในการช่วยเหลือและการมีเจตคติที่ดีของผู้นำกลุ่มที่มีต่อการให้คำปรึกษา (Trotzer, 2013)

2. การเปรียบเทียบพฤติกรรมการให้คำปรึกษาเรื่องการเลี้ยงทารกด้วยนมมารดาของนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ ช่วงหลังของการระบาดทั่วโลกของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ในจังหวัดนครปฐม ระหว่างกลุ่มทดลองที่เข้าร่วมโปรแกรมการจัดการความรู้เรื่องการเลี้ยงทารกด้วยนมมารดา และกลุ่มควบคุม ผลการวิจัยพบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ อธิบายได้ว่าการใช้แนวคิดการจัดการความรู้นำมาจัดทำโปรแกรมการจัดการความรู้ให้กับนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ สามารถช่วยให้นักศึกษาพยาบาลมีพฤติกรรมการให้คำปรึกษาเพิ่มมากขึ้น สอดคล้องกับผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ ทัศนคติ และการปฏิบัติในการส่งเสริมการเลี้ยงลูกด้วยนมมารดาของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยสภากาชาดไทย พบว่า ส่งผลให้นักศึกษาพยาบาลเกิดทักษะและสามารถปฏิบัติการพยาบาลเพื่อส่งเสริมการเลี้ยงลูกด้วยนมมารดาอย่างถูกต้องและครบถ้วน (Wongphinit & Apartsakun, 2020)

นอกจากนี้ กระบวนการการจัดการความรู้ 7 ขั้นตอน (Rubenstein-Montano et al., 2001) เป็นการผสมผสานระหว่างการวิเคราะห์ข้อมูลแบบพื้นฐานโดยอาศัยข้อมูลและการตั้งคำถามที่เหมาะสม การวิเคราะห์ข้อมูลแบบวินิจฉัย (descriptive) เจาะลึกและกรองข้อมูล เพื่อค้นหาสาเหตุและลักษณะของสิ่งที่เกิดขึ้น และการวิเคราะห์แบบแนะนำ (prescriptive) เข้าด้วยกันและนำมาใช้ในการให้คำปรึกษาการเลี้ยงทารกด้วยนมมารดาของนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ ช่วงหลังของการระบาดทั่วโลกของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรน่า 2019 ในจังหวัดนครปฐมของโคเร่ย์ (Corey, 2023) ส่งผลให้นักศึกษามีความมั่นใจและแสดงพฤติกรรมการให้คำปรึกษาที่ส่งเสริมการเลี้ยงทารกด้วยนมมารดา ทั้งการให้ข้อมูลที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเลี้ยงลูกด้วยนมมารดาแก่มารดาและครอบครัว เพื่อประกอบการตัดสินใจในการเลี้ยงทารกด้วยนมมารดา การให้ความรู้ คำปรึกษา และสนับสนุนเกี่ยวกับการเลี้ยงทารกด้วยนมมารดาให้แก่มารดาและครอบครัว ให้ความช่วยเหลือมารดาให้ประสบความสำเร็จในการให้นมลูกตั้งแต่ระยะเริ่มต้น และเลี้ยงลูกด้วยนมมารดาได้ยาวนาน รวมทั้ง การแก้ปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้นในการเลี้ยงทารกด้วยนมมารดา สอดคล้องกับการศึกษาของ Lubbe et al. (2022) พบว่า สามารถเพิ่มประสิทธิภาพการเลี้ยงทารกด้วยนมมารดา ซึ่งสามารถทำได้ในหลายรูปแบบ ไม่ว่าจะเป็นทางโทรศัพท์ (Black et al., 2020) หรือแบบกลุ่ม (Kim et al.,

2024) ซึ่งแต่ละวิธีมีข้อดี สามารถนำมาปรับใช้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการเลี้ยงทารกด้วยนมมารดาให้เหมาะสม ตามสถานการณ์ที่แตกต่างกันไปและความต้องการของผู้รับคำปรึกษา

ข้อจำกัดของการศึกษา

การที่กลุ่มควบคุมกับกลุ่มทดลอง เป็นนักศึกษาพยาบาลศาสตร์จากคนละสถาบัน อาจมีความแตกต่างกันในบริบทของการจัดการเรียนรู้ สถาพแวดล้อม และสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

นำกระบวนการจัดการความรู้ ไปประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอนนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ ตลอดจนการจัดหาช่องทางในการแลกเปลี่ยนความรู้ที่หลากหลาย เพื่อสั่งสมประสบการณ์ในการการจัดการความรู้ที่ยั่งยืนและนำไปใช้เมื่อสำร็จการศึกษาและไปปฏิบัติงานต่อไป

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ทำวิจัยเพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการจัดการความรู้ของนักศึกษาพยาบาลศาสตร์และทำนายพฤติกรรมของนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ด้านการให้คำปรึกษาในประเด็นการพยาบาลอื่น เช่น การดูแลผู้ป่วยเรื้อรัง เป็นต้น

รายการอ้างอิง

Aldalili, A. Y. A., & El.Mahalli, A. A. (2021). Factors associated with exclusive breastfeeding cessation. *Journal of Multidisciplinary Healthcare*, *14*, 239–246. https://doi.org/10.2147/JMDH.S277819

Amatya, S., Corr, T. E., Gandhi, C. K., Glass, K. M., Kresch, M. J., Mujsce, D. J., Oji-Mmuo, C. N., Mola, S. J., Murray, Y. L., Palmer, T. W., Singh, M., Fricchione, A., Arnold, J., Prentice, D., Bridgeman, C. R., Smith, B. M., Gavigan, P. J., Ericson, J. E., Miller, J. R., ... & Kaiser, J. R. (2020). Management of newborns exposed to mothers with confirmed or suspected COVID-19. *Journal of Perinatology*, *40*, 987-996. https://doi.org/10.1038/s41372-020-0695-0

Black, R., McLaughlin, M., & Giles, M. (2020). Women's experiences of breastfeeding support via social media and its impact on long-term breastfeeding success: A social and cognitive perspective. *British Journal of Health Psychology, 25*(3), 754–771. https://doi.org/10.1111/bjhp.12451

Rubenstein-Montano, B., Liebowitz, J., Buchwalter, J., McCaw, D., Newman, B., & Rebeck, K. (2001). A systems thinking framework for knowledge management. *Decision Support Systems*, *31*(1), 5-16. https://doi.org/10.1016/S0167-9236(00)00116-0

Chamberlain, D. B. (2017). *Family-centered maternity care*. Jones & Bartlett Learning.

Corey, G. (2023). *Theory & practice of group counseling* (10th ed.). Cengage.

Kim, E. S., Min, H. G., Lee, J. Y., Lee, J. Y., & Yi, Y. H. (2024). Development of a protocol for the direct breastfeeding of premature infants in neonatal intensive care units. *The Journal of Perinatal & Neonatal Nursing*, *38*(1), 73-87. https://doi.org/10.1097/JPN.0000000000000791

GOV.WALES: Welsh Government services and information. (2023). *Statistics breastfeeding data: 2022 data includes breastfeeding status at birth, 10 days, 6 to 8 weeks, and 6 months by local health board for 2022*. https://www.gov.wales/breastfeeding-data-2022-html

Kittikul, P., Singchangchai, P., & Aree, P. (2021). Effects of a knowledge management program on breastfeeding counseling behavior of first-level administrators at a tertiary hospital. *Journal of Nursing and Education, 14*(3), 47-60. (in Thai)

Lubbe, W., Niela-Vilén, H., Thomson, G., & Botha, E. (2022). Impact of the COVID-19 pandemic on breastfeeding support services and women's experiences of breastfeeding: A review. *International Journal of Women's Health*, *14*, 1447-1457. https://doi.org/10.2147/IJWH.S342754

Ministry of Public Health. (2016). *Benefits of breastfeeding*, *BPR operational strategy in 2016-2017*. Ministry of Public Health. (in Thai)

Nakhon Pathom Hospital. (2022). *Annual statistics report 2019-2022*. Nakhon Pathom Hospital. (in Thai)

Prasitwattanaseree, P., Sinsuksai, N., Prasopkittikun, T., & Viwatwongkasem, C. (2019). Effectiveness of breastfeeding skills training and support program among first time mothers: A randomized control trial. *Pacific Rim International Journal of Nursing Research*, *23*(3), 258–270.

Salehian, M., & Karimi, F. Z. (2022). A critical appraisal of published randomized controlled trials examining the effects of counseling and educational interventions on exclusive breastfeeding. *Journal of Midwifery & Reproductive Health*, *10*(2), 3186-3197. https://doi.org/10.22038/JMRH.2022.62648.1779

Ngoenthong, P., Kantaruksa, K., & Chaloumsuk, N. (2015). Education provision on breastfeeding among adolescent mothers: A systematic review. *Nursing Journal, 42*(Suppl November), 57-68. (in Thai)

Ridley, C. R., Mollen, D., & Kelly, S. M. (2011). Counseling competence: Application and implications of a model. *The Counseling Psychologist*, *39*(6), 865-886. https://doi.org/10.1177/0011000010378443

Trotzer, J. P. (2013). *Counselor and the group: Integrating theory, training, and practice*. Taylor & Francis.

United Nations International Children's Emergency Fund. (2014). *Global nutrition report 2014: Actions and accountability to accelerate the world's progress on nutrition*. UNICEF.

Wongphinit, U., & Apartsakun, P. (2020). The relationship of knowledge, attitude, and practice for breastfeeding promotion among nursing students, The Thai Red Cross College of Nursing. *The Thai Red Cross College of Nursing, 11*(1), 68-84. (in Thai)

World Breastfeeding Trends Initiative: WBTi. (2019). *WBTi report: The status of breastfeeding in countries worldwide*. World Breastfeeding Trends Initiative.

World Health Organization. (2020). *Infant feeding in the context of COVID-19: Guidance for health professionals*. World Health Organization.